

	Samostatná příloha k MPN 1 – Podoba a používání zkratk pro střídavý a stejnosměrný proud	MPN 1/SPEJ 14
		Vydání č.: 1
		Strana/Počet stran: 1/2

Schválil: Ing. Jiří Kratochvíl, ředitel odboru technické normalizace	Datum: 2013-06-03	Podpis:
---	-------------------	---------

Zkratky pro střídavý a stejnosměrný proud

Značná nejednotnost názorů jak na podobu zkratk, tak i na jejich užívání v textu dlouhodobě existuje nejen v elektrotechnické oblasti samé, ale v důsledku toho také obecně v normalizační praxi. Aby bylo označování (terminologické řešení) jednotné, vydala TNK 21 Terminologie v elektrotechnice následující závěry a doporučení.

Anglický ekvivalent pro **střídavý proud** je *alternating current*. Na základě toho byla utvořena zkratka **AC**.

Ekvivalentem pro **stejnoseměrný proud** je *direct current*, pro který se užívá zkratka **DC**.

Tyto zkratky a v této podobě, tj. psané verzálkami a bez teček, se dnes jednotně uplatňují na mezinárodní úrovni.

V literatuře se stále ještě můžeme setkat i s dalšími podobami (např. psaní malými písmeny, popř. užívání tečky buď za celou zkratkou, nebo také za jednotlivými písmeny). V zájmu harmonizace terminologie se však jednoznačně dává přednost užívání těchto zkratk v podobě **AC** a **DC**.

S ohledem na potřebu harmonizace se nedoporučuje používat ani zkratky utvořené na základě českých termínů, tj. **st** pro střídavé a **ss** pro stejnosměrné veličiny, přestože jsou stále ještě uvedeny v ČSN 33 0010.

Pro označování veličin souvisejících se střídavým a stejnosměrným proudem je možné používat v českém překladu jak zkratky vycházející z angličtiny – **AC**, **DC**, tak i nezkrácenou podobu českého termínu, tj. **střídavý proud**, **střídavé napětí**, **stejnoseměrný proud**, **stejnoseměrné napětí**. Používání zkratk **AC**, **DC** se pro svou jednoznačnost a mezinárodní charakter velmi rychle vžilo a v technické literatuře se běžně používá nejen v souvislosti s uváděním číselných údajů, ale také při tvoření termínů.

Při tvoření termínů zastupují zkratky **AC** a **DC** přídavná jména *střídavý* (AC) a *stejnoseměrný* (DC). Vedle podoby **střídavý proud** se tak používá také synonymní označení **AC proud**, pro termín **stejnoseměrná síť** existuje synonymní podoba **DC síť**; **vedle termínu stejnoseměrný rozvod** se používá i synonymní termín **DC rozvod** atd. Výhodou těchto synonymních podob je nejen jejich stručnost, ale také to, že nezděrná přispívají k lepší orientaci v textu.

Kritikové takto tvořených termínů obsahujících zkratky velmi často argumentují jejich rozkladem na význam jednotlivých složek a dokazováním, že jde vlastně o redundanci, popř. o významovou nenáležitost. Dokazování tohoto typu však není na místě, protože víceslovné termíny (terminologická sousloví) mají celostní význam a nelze je rozkládat na významy jednotlivých částí a následně pak argumentovat součtem těchto významů. Tvoření termínů pomocí zkratk AC a DC je v souladu s pravidly českého jazyka a je zcela systémové, není proto žádný důvod v něm bránit. V souvislosti s tím je ovšem nutno zdůraznit dva aspekty:

1. **Víceslovné termíny mají pevně ustálenou podobu (pořádek slov) a nelze ji libovolně měnit; není proto správné přesouvat zkratku až za podstatné jméno.** V tomto případě jde o pojmenovací funkci, nikoliv o kontextové řešení.
2. **Pokud jde o užití tohoto typu termínů v textu, platí pro ně totéž, co pro všechny ostatní synonymní termíny: zvolenou podobu je třeba používat v celém textu, popř. v souboru souvisejících textů, podoby nelze střídat.**

Ve vztahu k uvádění číselných údajů panují spory o to, mají-li zkratky AC a DC stát před číselným údajem, anebo za ním. Avšak vzhledem k tomu, že čeština je typ jazyka, kde se uplatňuje volný pořádek slov, nebylo by na místě striktně trvat pouze na jediné možnosti způsobu zápisu. V tomto případě jde o kontextové použití zkratky, a to na místě, které jí z významového hlediska ve větě stavbě náleží.

Proto pokud je například třeba vyjádřit, že se jedná o **15 A stejnoseměrného proudu**, není nutno za všech okolností trvat pouze na zápisu **DC 15 A**; stejně tak lze připustit i zápis **15 A DC**. Podobně pro **230 V střídavého napětí** není třeba trvat vždy pouze na zápisu **AC 230 V**, ale lze připustit rovněž zápis **230 V AC** atd.

Varianty uvedené na prvním místě jsou často vymáhány s poukazem na ČSN EN 61293. Ta má však mnohem užší rozsah platnosti – zabývá se označováním elektrických zařízení jmenovitými údaji vztahujícími se k elektrickému napájení. Jde o označování na výkonnostních štítcích apod., kde jsou již předem uvedeny zkratky AC a DC a výrobce za ně následně doplňuje číselné hodnoty. V takových případech je samozřejmě jednotné řešení, směřující především k přehlednosti a k co nejsnadnější orientaci, žádoucí. Není však třeba paušálně prosazovat totéž i pro běžný text.

Postavení zkratk AC a DC při jejich užití v textu vždy vyplývá ze širšího kontextu a z konkrétního slovního okolí. Nakumuluje-li se např. více zkratk za sebou, vzniká nebezpečí, že text nebude jasně členitelný a jednoznačně interpretovatelný. **Základním kritériem pro postavení zkratk AC a DC v souvislosti s uváděním číselných údajů v kontextu by proto měla být jasnost a jednoznačnost.**

MPN 1/SPEJ 14